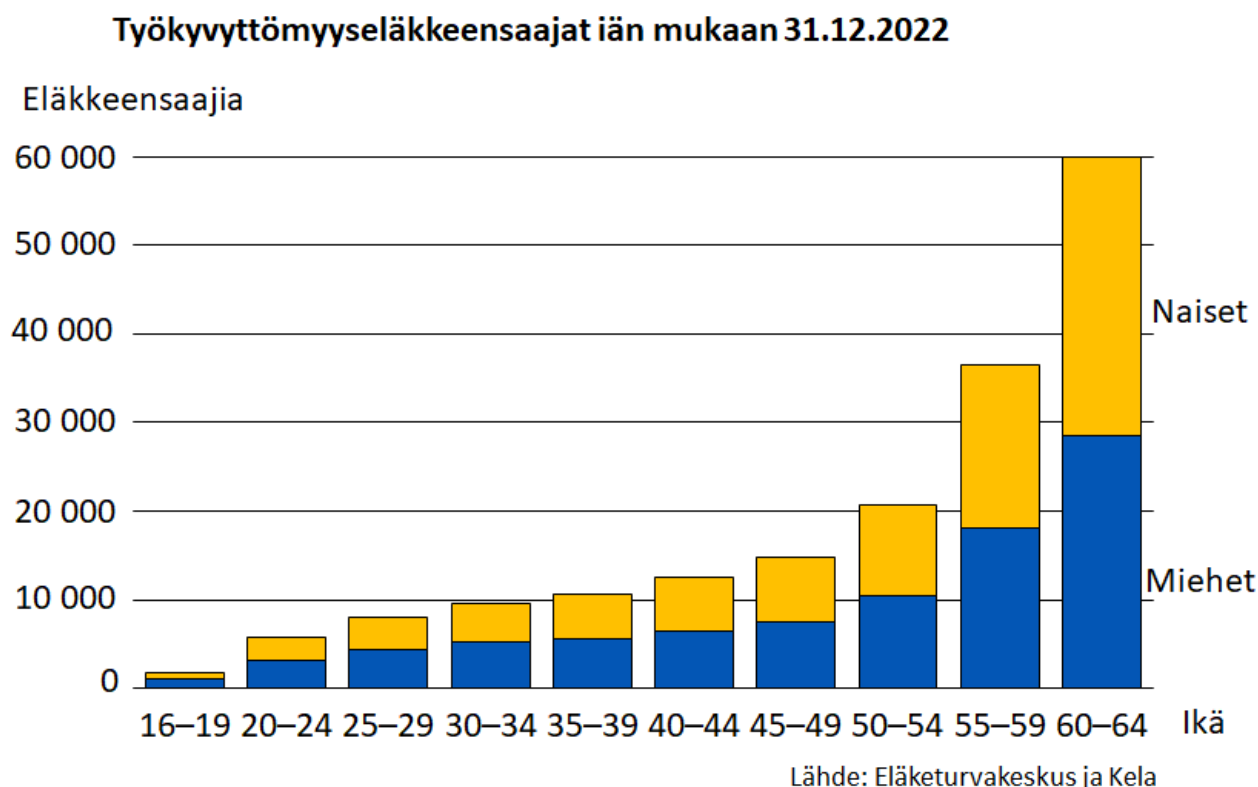

Tilasto Suomen eläkkeensaajista

Tilasto Suomen eläkkeensaajista sisältää tietoja kaikista työ- ja kansaneläkkeensaajista, eläkkeelle siirtyneistä ja eläkemenosta. Tietoja on esitetty erikseen sekä Suomessa että ulkomailla asuvista eläkkeensaajista. Tilasto tuotetaan yhteistyössä Kelan kanssa.

Työkyvyttömyyseläkkeensaajista kolmannes täyttänyt 60 vuotta

Vuonna 2022 Suomessa asuvia työkyvyttömyyseläkkeensaajia oli 181 000. Työkyvyttömyyseläkettä saaneista kolmannes oli yli 60-vuotiaita. 55-59-vuotiaiden osuus oli 20 prosenttia, samoin kuin 45-54-vuotiaiden. Alle 35-vuotiaita työkyvyttömyyseläkkeensaajia oli 14 prosenttia.

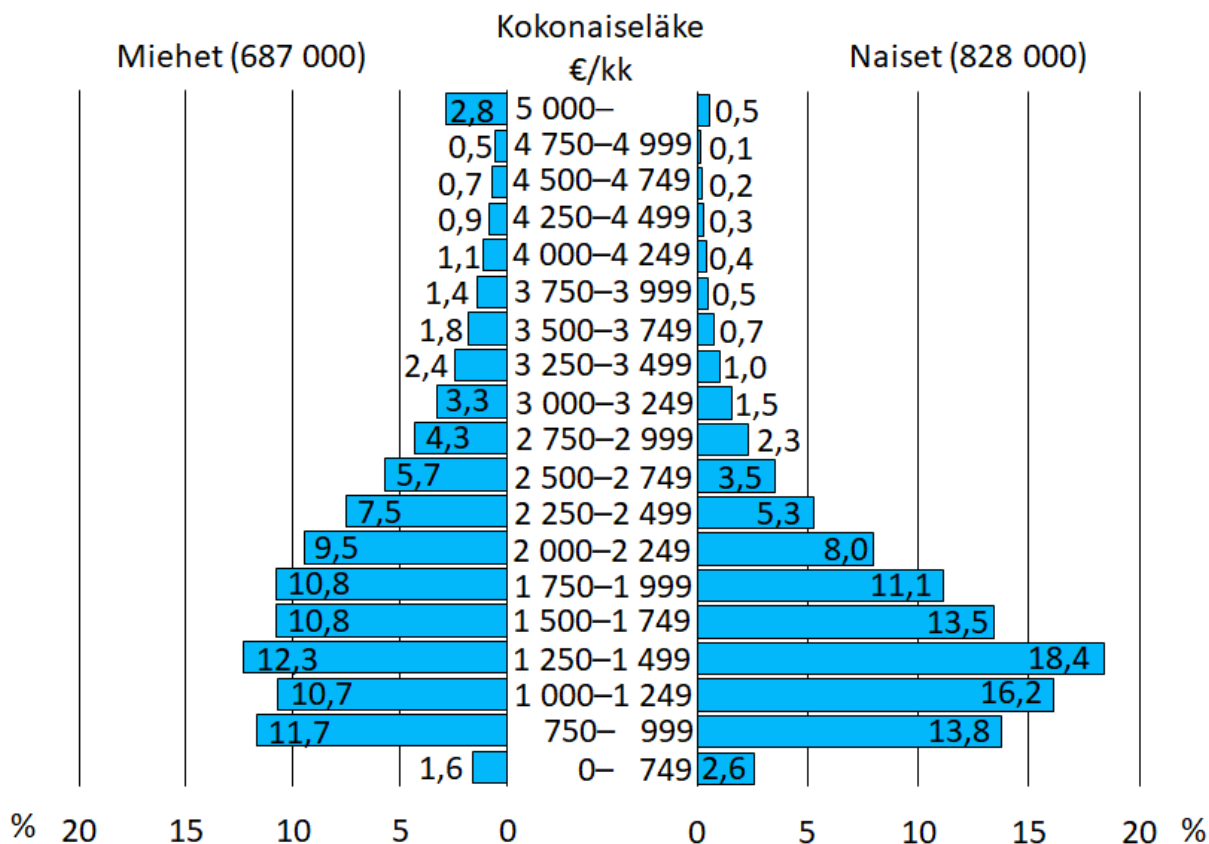
Työkyvyttömyyseläkkeensaajat jakaantuivat tasaisesti miesten ja naisten kesken. Miehiä oli hieman enemmän nuoremmissa ikäluokissa, mutta vanhempiin ikäluokkiin mentäessä naisten osuus kasvoi. Yli 60-vuotiaista naisia oli 52 prosenttia.

Työkyvyttömyyseläkkeensaajien määrä on kymmenen vuoden aikana vähentynyt molemmilla sukupuolilla. Vuoden 2013 lopussa miehiä oli työkyvyttömyyseläkkeellä 123 000 ja naisia 114 000, kun vuoden 2022 lopussa sekä miehiä että naisia oli työkyvyttömyyseläkkeellä hieman yli 90 000.

(Päivitetty 28.9.2023)

Keskimääräinen kokonaiseläke 1 845 euroa kuukaudessa

Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien kokonaiseläkejakauma 31.12.2022

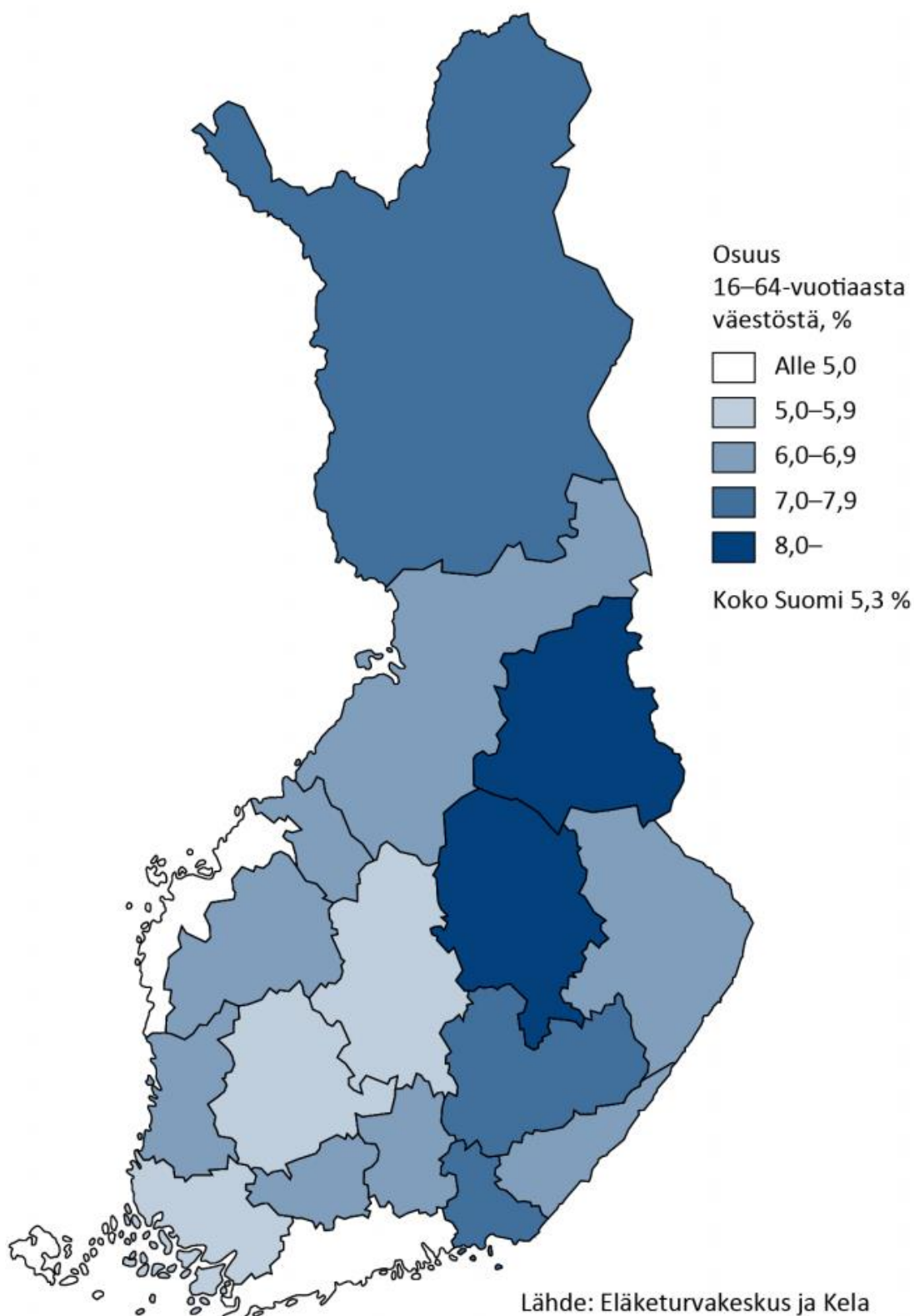
Kuvio ei sisällä osittaista vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä saavia.

Lähde: Eläketurvakeskus ja Kela

Eläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke oli 1 845 euroa kuukaudessa vuonna 2022. Naisten keskieläke oli 1 658 euroa ja miesten 2 070 euroa kuukaudessa. Mediaanieläke oli 1 614 euroa.

Kahdella kolmasosalla eläke oli alle 2 000 euroa kuukaudessa. Naisista 76 prosentilla ja miehistä 58 prosentilla eläke oli alle 2 000 euroa. Yli 3 000 euron eläkettä sai kymmenen prosenttia eläkkeensaajista.

Työkyvyttömyyseläkkeensaajien osuus 16–64-vuotiaasta väestöstä maakunnittain vuonna 2022

Työkyvyttömyyseläkettä sai Suomessa 181 000 henkilöä vuoden 2022 lopussa. Se on 5,3 prosenttia 16–64-vuotiaasta väestöstä. Eniten työkyvyttömyyseläkeläisiä suhteessa väestöön oli Kainuussa (8,5 %) ja Pohjois-Savossa (8,0 %). Vähiten työkyvyttömyyseläkeläisiä oli puolestaan Ahvenanmaalla (3,4

%) sekä Uudellamaalla (3,5 %). Työkyvyttömyyseläkkeensaajien suhteellinen osuus pieneni jokaisessa maakunnassa edelliseen vuoteen verrattuna.

(Päivitetty 30.3.2023)

Laatuseloste: Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2022

Tilasto Suomen eläkkeensaajista tuotetaan Eläketurvakeskuksen (ETK) suunnitteluosaston tilastoyksikössä yhteistyössä Kelan tieto- ja viestintäyksikön tilasto- ja tietovarastoryhmän kanssa.

Sekä Eläketurvakeskukselle että Kelalle on säädetty velvollisuus laatia tilastoja. Laissa Eläketurvakeskuksesta todetaan ETK:n tehtäväksi harjoittaa toimialaansa kuuluvaa tilastotoimintaa. ETK:ssa tilastojen tuottamisesta vastaa suunnitteluosasto. Samoin laissa Kansaneläkelaitoksesta todetaan, että Kelan tehtävänä on laatia tilastoja, arvioita ja ennusteita.

Tilaston tuottaminen rahoitetaan vuosittain Eläketurvakeskuksen ja Kelan varoista.

Tilastotietojen relevanssi

Suomen lakisääteinen eläketurva koostuu pääpiirteissään kahdesta lakisääteisestä eläkejärjestelmästä, työ- ja kansaneläkejärjestelmästä. Tilasto Suomen eläkkeensaajista antaa kattavan kokonaiskuvan Suomen työ- ja kansaneläkejärjestelmän maksamista eläkkeistä. Se kokoaa henkilön eri tahoilta saamat eläkkeet yhdeksi kokonaisuudeksi. Tilasto on lakisääteisen eläketurvan osalta lähes tyhjentävä.

Työeläkkeitä hoitavat yksityisellä sektorilla työeläkeyhtiöt, -säätiöt ja -kassat sekä julkisella sektorilla pääasiassa Keva. Eläketurvakeskus toimii työeläkejärjestelmän keskuksena ja kerää mm. työeläkeasioiden hoidon edellyttämät tiedot sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Kansaneläkejärjestelmää hoitaa Kela.

Lakisääteistä eläketurvaa ovat myös työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain sekä sotilastapaturmien ja palvelussairauksien korvaamista koskevien lakien perusteella maksettavat etuudet. Näistä erityisturvaan kuuluvista eläkkeistä tilastossa ovat mukana ainoastaan työ- tai kansaneläkkeen kanssa samanaikaisesti maksettavat etuudet. Pelkkää erityisturvan eläkettä saavat henkilöt eivät siten sisälly tilaston tietoihin. Liikennevakuutuskeskus ja Tapaturmavakuutuskeskus keräävät tilastointia varten tarvittavat tiedot liikenne- ja tapaturmavakuutuslaitoksilta.

1.3.2011 tuli voimaan Laki takuueläkkeestä. Se turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen. Takuueläkettä saavista ovat tässä tilastossa mukana ainoastaan työ- tai kansaneläkkeen kanssa samanaikaisesti takuueläkettä saavat. Pelkkää takuueläkettä saavat henkilöt eivät sisälly tilastoon. Takuueläkkeen maksamisesta huolehtii Kela.

Lakisääteisten eläkkeiden lisäksi tilastossa on mukana myös työnantajan kustantama vapaaehtoinen rekisteröity lisäeläketurva. Sen sijaan työnantajan kustantama vapaaehtoinen rekisteröimätön lisäeläketurva tai henkilöiden itsensä kustantama vapaaehtoinen eläketurva eivät sisälly tämän tilaston lukuihin.

Tilasto sisältää lukumäärä-, keskieläke- ja eläkkeiden suuruusjakaumatietoja vuoden lopussa eläkettä saaneista sekä vuoden aikana eläkkeelle siirtyneistä henkilöistä.

Tilastossa käytetään seuraavia luokituksia: eläkejärjestelmä, eläkelaji, eläkkeensaajan sukupuoli ja ikä, eläkkeen suuruus, alue, kansalaisuus sekä sairausryhmä (työkyvyttömyyseläkkeissä).

Tilasto on tarkoitettu sosiaaliturvan päättäjille, suunnittelijoille, tutkijoille ja eläkealan ammattihenkilöille. Tiedot kiinnostanevat myös tiedotusvälineitä, eläkeläisjärjestöjä ja muita aihealueesta tietoa tarvitsevia.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Tilaston tiedot perustuvat kokonaisaineistoon Kelan ja työeläkejärjestelmän maksamista eläkkeistä ja niiden saajista. Tilaston tiedot muodostetaan yhteistilastotietovarastosta (eläkkeensaajat) ja eläkkeelle siirtyneiden tilastorekisteristä (eläkkeelle siirtyneet).

Yhteistilastotietovarastossa on tiedot kaikista vuoden viimeisenä päivänä eläkettä työ- tai kansaneläkejärjestelmästä saaneista henkilöistä sekä vuotuisesta eläkemenosta. Eläkkeelle siirtyneiden tilastorekisterissä on tiedot kaikista vuoden aikana alkaneista eläkkeistä. ETK ja Kela ylläpitävät yhdessä näitä tilastorekistereitä.

Yhteistilastotietovarastoon on koottu ETK:n perustilastorekisteristä tiedot työeläkkeistä (ml. valtion vanhat työeläkkeet) ja Kelan eläke-etuuskannan tilastointirekisteristä Kelan etuudet (ml. takuueläkkeet). Kelan eläketietokannasta saadaan sotilasvamma- ja sotilastapaturmaeläkkeet sekä ns. vanhojen sääntöjen mukaiset työeläkkeet (pl. valtion vanhat työeläkkeet). Liikennevakuutuskeskuksen ja Tapaturmavakuutuskeskuksen vuosittain lähettämästä aineistosta saadaan liikenne- ja tapaturmavakuutuslain mukaiset eläkkeet.

Eläkkeelle siirtyneiden tilastorekisterin tiedot on koottu ETK:n eläkerekisteristä ja Kelan eläkkeiden tilastorekistereistä.

ETK:n perustilastorekisterin tiedot saadaan ETK:n eläkerekisteristä, mihin tiedot välittyvät työeläkelaitoksista, joissa eläkepäätökset tehdään. Eläkerekisteriä hoitaa eläkevakuuttajien ja ETK:n yhteisesti omistama Arek Oy. ETK:n rekisteripalveluosasto vastaa eläkerekisterin sisällöstä. Eläkerekisterin käsittelyjärjestelmät sisältävät luvallisuus- ja loogisuustarkistuksia, joissa ohjelma vaatii korjaamaan tai tarkistamaan tiedot. Virheilmoitukset voivat olla myös huomautuksia, jotka eivät estä päätöksen rekisteröitymistä.

Kelan tilastorekisterien tiedot perustuvat Kelan toimistoissa sekä keskushallinnossa tehtäviin eläkepäätöksiin. Kelassa eläkkeiden käsittelyjärjestelmät on tehty ensisijaisesti eläkkeiden maksamista varten. Virheiden syntymistä pyritään ehkäisemään tiiviillä yhteistyöllä etuuksista ja tilastoinnista vastaavien asiantuntijoiden välillä.

Tilastossa havaitut virheet korjataan verkkopalvelussa välittömästi. Isoista virheistä laaditaan erillinen tiedote.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto Suomen eläkkeensaajista julkaistaan kerran vuodessa. Tilaston julkistamisajankohta ilmoitetaan julkistamiskalenterissa ETK:n kotisivuilla osoitteessa www.etk.fi/tilastot ja Kelan kotisivuilla osoitteessa www.kela.fi/tilastot. Tilastossa esitettävät tiedot ovat lopullisia tietoja.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilastoa on tuotettu vuodesta 1981 lähtien. Se on alusta alkaen kuvannut työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä eläkettä saaneiden henkilöiden lukumääriä ja keskieläkkeitä. Tilastoon on lisätty vuonna 2001 tietoja eläkkeelle siirtyneistä. Kumpaankin eläkejärjestelmään on tänä aikana tehty useita lakimuutoksia ja tilaston kattavuus on vuosien varrella laajentunut. Tilaston aikasarjat ovat kuitenkin pääpiirteissään vertailukelpoisia.

Aikasarjojen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat mm. seuraavat muutokset:

- Vuonna 1991 tilastoa täydennettiin lisäämällä työ- ja/tai kansaneläkettä saavien henkilöiden eläkkeisiin SOLITA-eläkkeiden rahamäärät. SOLITA-eläkkeet ovat mukana keskieläkkeissä ja eläkkeiden suuruusjakauksissa. Ne ovat ensisijaisia työ- ja kansaneläkkeeseen nähden, joten lisäys täydentää näiden henkilöiden eläketurvaa olennaisesti.
- Vuonna 1996 tilastossa otettiin käyttöön uusi käsite 'omaa eläkettä saava', joka vastasi aiempaa käsitettä 'oma- ja/tai erityiseläkettä saava'.
- Vuoden 2001 alusta lähtien ei enää maksettu kansaneläkkeen pohjaosaa. Muutos ei vaikuttanut eläkkeensaajien kokonaislukumäärään, mutta se siirsi sekä työ- että kansaneläkettä saavia pelkkää työeläkettä saaviin. Pohjaosan poistuminen johtui kansaneläkkeen muuttamisesta työeläkevähenteiseksi vuoden 1996 alussa, kun kansaneläkettä ei enää myönnetty ilman lisäosaa. Ennen 1.1.1996 ilman lisäosaa maksussa olleita kansaneläkkeitä pienennettiin asteittain 5 vuoden ajan. Pohjaosan poistumisen myötä, vuodesta 1996 lähtien, pelkkänä eläkkeensaajan asumis- tai hoitotukena, lapsikorotuksena tai rintamalisänä maksettua kansaneläkettä ei tässä tilastossa ole luettu kansaneläkkeeksi.
- Vuodesta 2008 lähtien kansaneläkkeen käsite muuttui siten, että eläkkeensaajan asumis- tai hoitotukea ei enää lueta eläkkeeksi. Ne eivät siten sisälly tämän tilaston eivätkä myöskään Kelan muiden tilastojen eläkkeitä koskeviin lukuihin. Muutos pienensi hieman eläkkeiden keskimääriä.
- Vuodesta 2011 lähtien, takuueläkelain tultua voimaan, takuueläkkeen rahamäärä lisättiin työ- ja/tai kansaneläkettä saavien henkilöiden kokonaiseläkkeeseen (ei oma- eikä perhe-eläkkeeseen). Muutos kasvatti kokonaiseläkkeiden keskimääriä.
- Tilastovuodesta 2020 lähtien nollan euron suuruiset perhe-eläkkeet (leskeneläke ja lapseneläke) eivät enää sisälly tilaston lukuihin. Muutos vaikuttaa perhe-eläkettä saavien lukumääriin ja keskimääräiseen eläkkeen tasoon. Maksettavan perhe-eläkkeen määrään vaikuttavat lesken oma työeläke (tai laskennallinen karttunut työeläke) sekä liikenne- ja tapaturmavakuutuksen mukaiset etuudet. Niiden huomioon ottaminen voi johtaa nollan suuruisen perhe-eläkkeeseen.

Käsitteet ja määritelmät on esitetty tilaston kotisivulla osoitteessa www.etk.fi/tilastot.

Tilastossa käytetään yleisiä standardiluokituksia, esim. alue- ja tautiluokitukset (ICD-10).

Tilaston työeläkkeitä koskevat tiedot ovat yhteneväisiä ETK:n tuottaman Suomen työeläkkeensaajat -tilaston tietojen kanssa.

Kansaneläkkeitä koskevat tiedot poikkeavat Kelan eläketilastosta käsitteen 'eläkkeelle siirtynyt' osalta. Kelan tilastoissa käytetään käsitettä 'alkanut eläke'.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Tilaston tiedot julkaistaan ETK:n verkkosivuilla (www.etk.fi/tilastot) sekä ETK:n tilastotietokannassa (tilastot.etk.fi) ja Kelan tilastotietokanta Kelastossa (www.kela.fi/kelasto).

Tilaston kuvaus on esitetty ETK:n internetsivuilla osoitteessa www.etk.fi > tilastot.

Lisätietoja tilastosta antavat ETK:n tilastopalvelu [tilastot\(at\)etk.fi](mailto:tilastot(at)etk.fi) sekä Kelan tilastotietopalvelu [tilastot\(at\)kela.fi](mailto:tilastot(at)kela.fi).

Eläkejärjestelmän kuvaus vuonna 2022

Suomen lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä, kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä. Näiden lisäksi maksetaan eläkkeitä liikennevakuutuslain, työtaturma- ja ammattitautilain sekä so-tilastaturma- ja palvelussairauslakien mukaan.

Työeläkejärjestelmän piiriin kuuluvat kaikki työsuhteessa olleet sekä yrittäjä- tai maatalousyrittäjätoimintaa harjoittaneet henkilöt, joiden ansiotoiminta ylittää lain edellyttämät vähimmäisehdot.

Kansaneläke ja takuueläke turvaavat perustoimeentulon, jos työeläketurva jää pieneksi tai sitä ei ole karttunut ollenkaan. Kansaneläkejärjestelmän piiriin kuuluvat kaikki Suomessa vakinaisesti asuvat.

Työeläkejärjestelmä

Työeläkettä kertyy ikävuosien 17–67 aikana tehdystä työstä. Yrittäjätoiminnassa vakuuttamisen alaikäraja on 18 vuotta. Eläke lasketaan kunkin vuoden ansioiden ja ikää vastaavan karttumisprosentin mukaan. Eläkettä karttuu myös tiettyjen palkattomien aikojen, esimerkiksi työttömyyden tai opiskelun, perusteella. Henkilön on mahdollista saada työeläkkeenä samanaikaisesti sekä usean työeläkelain että usean eri eläkelajin mukaista eläkettä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain työeläkeindeksin ja palkkakerroimen pisteluvun. Työeläkeindeksiä käytetään maksussa olevien eläkkeiden euromäärien tarkistamiseen vuosittain tammikuun alussa. Palkkakerrointa on käytetty vuodesta 2005 lähtien eläkkeiden laskemiseen sekä työaikaisten ansioiden, yrittäjätyötulojen ja työeläkelaeissa säädettyjen rajamäärien tarkistamiseen. Vuonna 2022 työeläkeindeksi oli 2691 ja palkkakerroin 1,501.

Eläkkeiden rahoitus

Työeläkejärjestelmän yksityisen sektorin eläkkeiden rahoitus perustuu vakuuttamiseen. Rahoitustapa on osittain rahastoiva ja osittain jakojärjestelmän mukainen. Järjestelmän menot peitetään siis

vakuutusmaksuilla ja rahastojen korkotuotoilla. TyEL:n ja MEL:n mukaisen vakuutusmaksun maksavat työnantaja ja työntekijä yhdessä. Yrittäjäeläkelakien YEL ja MYEL mukaisen vakuutusmaksun maksaa kokonaan yrittäjä itse. Valtio osallistuu yrittäjäeläkkeiden rahoitukseen siltä osin kuin vakuutusmaksut ja rahastojen korkotuotto eivät riitä eläkkeiden kustantamiseen.

Työeläkejärjestelmän julkisen sektorin eläkkeiden rahoitus perustui 1990-luvun taitteeseen asti jakojärjestelmään eli työeläkemaksuina tai veroina perittiin sen verran, että maksussa olevat eläkkeet saatiin kustannettua. Kuntien eläkkeistä vastaavat kuntatyönantajat. Kasvaviin eläkemenoihin varautumiseksi on vuodesta 1988 lähtien jäsenyhteisöiltä kerätty varoja ns. eläkevastuurahastoon. Valtion eläkelain mukaiset eläkemaksut on vuodesta 1990 lähtien kerätty valtion eläkerahastoon. Eläkkeitä ei makseta suoraan eläkerahastosta, vaan ne maksetaan valtion talousarviosta. Myös julkisen sektorin työntekijät ja toimihenkilöt osallistuvat eläkkeiden rahoitukseen maksamalla työntekijäin eläkemaksua.

Kelan eläkkeet rahoittaa valtio.

Eläkelainsäädäntö 31.12.2022

Työeläkelainsäädäntö

Yksityinen sektori

TyEL Työntekijän eläkelaki

MEL Merimieseläkelaki

YEL Yrittäjän eläkelaki

MYEL Maatalousyrittäjän eläkelaki

LUTUL Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta

Julkinen sektori

JuEL Julkisten alojen eläkelaki

OrtKL Laki ortodoksisesta kirkosta

SP Suomen Pankin eläkesääntö

KELA Kansaneläkelaitoksen eläkesääntö

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen eläkesääntö

Kansaneläkelainsäädäntö

KEL Kansaneläkelaki

REL Rintamasotilaseläkelaki

URL Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä

Erityisturvan lait

Liikennevakuutuslain perusteella korvataan moottoriajoneuvon liikenteessä aiheuttamat henkilövahingot. Työtaturma- ja ammattitautilain perusteella suoritetaan korvauksia työtaturmasta (työssä tai työmatkalla sattuneesta) tai ammattitaudista.

Maatalousyrittäjät kuuluvat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain piiriin. Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain mukaan korvataan varusmiespalveluksessa, siviilipalveluksessa ja naisten vapaaehtoisessa varusmiespalveluksessa sattuneet sotilastapaturmat ja palvelussairaudet. Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaan korvataan kriisinhallintatehtävissä sattuneet tapaturmat ja palvelussairaudet.

Laki takuueläkkeestä

Takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle tietyn suuruisen vähimmäiseläkkeen. Eläkkeen maksamisesta huolehtii Kela, ja se rahoitetaan valtion varoista. Takuueläkkeisiin tehdään vuosittain kansaneläkeindeksin mukainen tarkistus.

Eläke-etuudet vuonna 2022

Vanhuuseläke

Työeläkejärjestelmästä voi siirtyä joustavasti vanhuuseläkkeelle 63–68 vuoden ikäisenä. Vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen 3 kuukautta jokaista ikäluokkaa kohti. Ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee, ovat vuonna 1955 syntyneet.

Työeläkejärjestelmän julkisella sektorilla on edelleen mahdollista siirtyä eläkkeelle myös aiemmin sovitun mukaisesti ns. henkilökohtaisessa tai ammatillisessa eläkeiässä ja merimieseläkelain mukaan ns. ansaitussa eläkeiässä.

Vuoden 2017 alusta työeläkejärjestelmässä on ollut mahdollista ottaa osittainen varhennettu vanhuuseläke. Siihen on oikeutettu henkilö, joka on syntynyt vuonna 1949 tai myöhemmin ja on täyttänyt syntymävuoden mukaan määräytyvän osittaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan. Henkilö ei saa eläkkeen alkaessa saada muuta omaa työeläkettä. Eläkkeen suuruus on henkilön oman valinnan mukaan joko 25 tai 50 prosenttia karttuneesta työeläkkeestä. Eläkkeeseen tehdään varhennusvähennys, jos sen ottaa ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää. Osittaiseen vanhuuseläkkeeseen ei sisälly työntekoa koskevia sääntöjä, ja henkilö voi halutessaan jatkaa työntekoa.

Kansaneläkejärjestelmässä vanhuuseläkkeen ikäraja on 65 vuotta. Ennen vuotta 1962 syntyneet voivat ottaa kansaneläkejärjestelmän vanhuuseläkkeen varhennettuna. Alaikäraja on 63 vuotta ennen vuotta 1958 syntyneillä ja 64 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä. Varhennus pienentää eläkettä pysyvästi.

Vanhuuseläkkeelle siirtymistä voi myös lykätä. Jos työeläkejärjestelmässä vanhuuseläkettä ei ota heti vanhuuseläkeiän alarajalla, lasketaan eläkkeeseen lykkäyskorotus. Kansaneläkkeessä lykkäyskorotuksen ikäraja on 65 vuotta.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää henkilölle, jolla on työkykyä alentava sairaus. Terveystilan lisäksi otetaan huomioon työntekijän mahdollisuus hankkia ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, johon hänen kohtuudella odotetaan kykenevän, kun otetaan huomioon hänen koulutuksensa, ikänsä, aikaisempi toimintansa, asumisolosuhteensa ja muut näihin verrattavat seikat. Julkisella sektorilla riittää, että on sairauden, vian tai vamman takia tullut kykenemättömäksi omaan työhönsä. 60

vuotta täyttäneen, pitkään työssä olleen henkilön eläkeoikeutta arvioitaessa painotetaan erityisesti työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

Työeläkelaitos voi myöntää työkyvyttömyyseläkkeen 17 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka ei ole täyttänyt ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan saavuttaessa vanhuuseläkeiän. Kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää 16–64-vuotiaalle vakuutetulle.

Työeläkejärjestelmässä edellytetään lisäksi, että työkyvyttömyyden voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden. Kansaneläkejärjestelmässä eläkettä ei myönnetä 16–19-vuotiaalle henkilölle ennen kuin hänen kuntoutumismahdollisuutensa on selvitetty. Pysyvästi sokea tai liikuntakyvytön katsotaan kansaneläkejärjestelmässä aina työkyvyttömäksi.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko toistaiseksi tai määräaikaisena kuntoutustukena. Kuntoutustuki myönnetään, jos voidaan olettaa, että työkyky pystytään hoidolla tai kuntoutuksella ainakin osittain palauttamaan. Kuntoutustuen myöntäminen edellyttää aina hoito- tai kuntoutussuunnitelmaa.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää täyden tai osaeläkkeen suuruisena. Henkilölle myönnetään täysi työkyvyttömyyseläke, jos työkyvyn katsotaan vähentyneen ainakin 3/5 ja osatyökyvyttömyyseläke, jos työkyvyn katsotaan vähentyneen 2/5–3/5. Osaeläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Kansaneläkkeenä maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä osaeläkkeen suuruisena.

Työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää myös työuraeläkkeenä, jos eläkkeenhakijalla on takanaan vähintään 38 vuoden työura rasittavassa ja kuluttavassa työssä. Lisäksi edellytetään työkyvyttömyyttä, mutta lievemmin perustein kuin varsinaisessa työkyvyttömyyseläkkeessä. Ensimmäiset työuraeläkkeet alkoivat vuonna 2018.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeitä myönnettiin työeläkejärjestelmässä vuosina 1987–2016 työntekijöille, jotka siirtyivät kokoaikaisesta työstä osa-aikatyöhön.

Perhe-eläke

Perhe-eläkettä voidaan maksaa edunjättäjän kuoleman jälkeen lapselle, leskelle tai edunjättäjän entiselle puolisolle.

Lapsella on oikeus perhe-eläkkeeseen, jos hän on edunjättäjän kuollessa alle 18-vuotias. Kansaneläkejärjestelmässä myös 18–20-vuotias lapsi on oikeutettu lapseneläkkeeseen, jos hän opiskelee päätoimisesti tai on ammatillisessa koulutuksessa (ns. koululaiseläke). Perhe-eläkkeeseen oikeutettuja lapsia voivat olla edunjättäjän oma lapsi, lesken lapsi, rekisteröidyn parisuhteen eloon jääneen osapuolen lapsi tai ottolapsi.

Perhe-eläke voidaan myöntää leskelle, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä on täyttänyt 65 vuotta ja jolla on tai on ollut edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi. Jos yhteistä lasta ei ole, edellytetään, että avioliitto oli solmittu ennen kuin leski on täyttänyt 50 vuotta, avioliitto oli kestänyt

vähintään 5 vuotta ja leski oli edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta. Työeläkejärjestelmässä eläke voidaan myöntää myös alle 50-vuotiaalle leskelle, jos leski oli saanut työkyvyttömyyseläkettä yhdenjaksoisesti vähintään kolme vuotta ennen edunjättäjän kuolemaa. Em. edellytykset koskevat myös rekisteröidyn parisuhteen eloon jäänyttä osapuolta.

Työeläkejärjestelmässä perhe-eläke voidaan myöntää myös edunjättäjän entiselle aviopuolisolle tai rekisteröidystä parisuhteesta eronneelle osapuolelle, jos edunjättäjä oli kuollessaan velvollinen mak samaan hänelle elatusapua.

Maatalouden erityiseläkkeet

Maatalouden erityiseläkkeenä voi saada luopumiseläkettä tai luopumistukea. Luopumiseläkkeitä myönnettiin vuosina 1974–1992 ja luopumistukia vuosina 1995–2018.

Luopumiseläke on elinikäinen eläke. Vuoden 2007 jälkeen myönnettyjen luopumistukien perusmäärä muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Tuen täydennysosaa maksetaan 65 vuoden ikään saakka.

Maatalouden erityiseläkkeitä maksetaan vain työeläkejärjestelmän yksityisellä sektorilla.

Takuueläke

Takuueläke voidaan myöntää henkilölle, joka saa takuueläkkeeseen oikeuttavaa eläkettä (vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, luopumistukea tai erityisturvan mukaista eläkettä) ja jonka yhteenlaske- tut eläketulot alittavat takuueläkkeeseen oikeuttavan tulorajan. Takuueläkkeen suuruuteen vaikutta- vat kaikki Suomesta ja ulkomailta maksetut eläkkeet, ml. perhe- ja luopumiseläkkeet.

Maahan muuttaneella voi olla oikeus takuueläkkeeseen, kun hän on täyttänyt 65 vuotta tai on vähin- tään 16-vuotias ja kansaneläkelain mukaan työkyvytön. Takuueläkettä ei kuitenkaan myönnetä maa- han muuttaneelle pelkästään sokeuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella. Eläkkeen saaminen edellyttää, että henkilö on asunut Suomessa vähintään 3 vuotta täytettyään 16 vuotta. Takuueläkettä ei makseta pysyvästi ulkomailla asuvalle.